

**Amigos de
la Tierra**

Transxénicos e alimentación

**A nosa comida
CONTAMINADA**

Setembro 2007

Amigos de
la Tierra

Amigos de la Tierra Calle Cadarso, 16 bajo e, 28008 -
Madrid
TEL: 34 91 306 99 00/21.
fax: 34 91 313 48 93. e-mail: tierra@tierra.org.
CIF: G-28674125

Introdución

España cultiva millo modificado xeneticamente (MG) ou transxénico desde 1998. O anterior goberno do PP permitiu que fósemos o primeiro país da Unión Europea (UE) en cultivar transxénicos a escala comercial. O actual goberno do PSOE, que aínda sexamos o único que o fai a gran escala.

Os transxénicos introducíronse na nosa agricultura e alimentación a pesar das súas cada vez máis evidentes impactos ambientais, sociais e económicos e as súas incertezas sobre os seus efectos para a saúde. A Unión Europea autorizou varios transxénicos tanto para o seu cultivo como para a súa utilización en pensos e alimentos. Con todo, varios países membros da UE, como Grecia, Hungría, Austria ou Polonia decidiron aplicar o principio de precaución e prohibir os transxénicos no seu territorio.

O seu cultivo en España desenvolveuse nunhas condicións de absoluta falta de transparencia e control. Ninguén sabe onde se cultivan os transxénicos e os únicos datos son os facilitados pola propia industria biotecnolóxica. Resulta extremadamente difícil controlar os transxénicos que entran na nosa alimentación.

Transxénicos en España

En 2007 cultiváronse, segundo os datos da industria, unhas 75.000 hectáreas de millo transxénico, o que supón un 20% da superficie total de millo en España. Ademais, cada ano impórtanse varios millóns de toneladas de soia ao noso país, a maior parte transxénica.

Desde 2004, é obrigatorio etiquetar todos os produtos que conteñan OMX. Pero, a pesar do cultivo e importación de transxénicos, non se atopan produtos etiquetados como OMX nos supermercados.

Cal é o destino desas colleitas? Están realmente entrando na nosa alimentación?

Buracos lexislativos

A lexislación non defende o dereito do consumidor a elixir unha alimentación libre de transxénicos. Hai dúas vías polos que os OMX entran na nosa alimentación sen que os consumidores podamos evitalo.

Por unha banda, a lei non esixe que os produtos provenientes de animais alimentados a base de OMX estean etiquetados. E é precisamente a alimentación do gando o principal destino das colleitas transxénicas. Polo tanto, de forma indirecta, os OMX entran na nosa dieta ao consumir produtos como carne, leite ou ovos.

Pero hai outro buraco máis na lexislación. A lei permite que pequenas doses de transxénicos poidan entrar na nosa dieta sen que teñamos ningunha posibilidade de sabelo.

Amigos de la Tierra Calle Cadarso, 16 bajo e, 28008 -
Madrid TEL: 34 91 306 99 00/21.
fax: 34 91 313 48 93. e-mail: tierra@tierra.org.
CIF: G-28674125

Aínda que se un ingrediente ten menos dun 0,9% de transxénicos, esta información non ten por que figurar na etiqueta¹. A lei só obriga a que os fabricantes demostren que esta presenza de OMX é accidental.

Hai transxénicos nos alimentos?

A Axencia Española de Seguridade Alimentaria (AESAs) realiza unha mostraxe anual no que analiza alimentos en busca de OMX en produtos non etiquetaxes como transxénicos. Actualmente na súa páxina web aparecen recollidos os datos de 2004 e 2005. Os resultados demostran que, realmente, hai transxénicos na nosa alimentación. Entre un 15% e un 17% dos produtos analizados contiñan OMX, case todos por baixo do 0,9%, polo que non teñen que estar etiquetaxes. Detectáronse transxénicos, dentro destes límites que non obrigan a informar ao consumidor, en papas e leites infantís, iogures e sobremesas, fariñas e féculas de millo, galletas, pratos preparados ou produtos cárnicos. Tamén se atoparon produtos con OMX por encima do 0,9% e que con todo non estaban etiquetaxes, incumprindo a normativa, como pan, galletas e produtos de repostería, produtos cárnicos, ou fariñas e féculas de millo (ver Táboa 1).

Recentemente, o Goberno Vasco publicou os resultados dunha mostraxe realizada en produtos alimentarios á venda no País Vasco². Atoparon transxénicos en tres produtos cárnicos, nun deles por encima do nivel legal, e en dúas fariñas ou féculas de millo, tamén por encima do 0,9%, sen que figurase na etiqueta.

Amigos da Terra realizou unha mostraxe en produtos á venda en supermercados e atopáronse tres produtos que contiñan OMX por baixo do 0,9%.

¹ Ministerio de Agricultura, Pesca e Alimentación, Axencia Española de Seguridade Alimentaria e Federación Española de Industrias da Alimentación e Bebidas, 2004. *Guía de Aplicación das Esixencias de Etiquetaxe e Trazabilidade de Alimentos e Pensos Modificados Xeneticamente.*

<http://www.aesa.msc.é/>

² Santiago Valcarcel, 2007. *Resultados dun estudo sobre a presenza e cuantificación de organismos modificados xeneticamente en alimentos comercializados na Comunidade Autónoma do País Vasco.* Saúde Pública, Boletín Epidemiolóxico da Comunidade Autónoma do País Vasco.

<http://www.osasun.ejgv.euskadi.net>

Amigos de
la Tierra

Amigos de la Tierra Calle Cadarso, 16 bajo e, 28008 -
Madrid
fax: 34 91 313 48 93. TEL: 34 91 306 99 00/21.
CIF: G-28674125 e-mail: tierra@tierra.org.

- Preparado para paella. Marca Hacendado. Comprado o 25 de xullo no Supermercado Mercadona. C/ Camiño de Rolda, Selecta.
- Pop Up, pipocas ao momento de sal. Marca: Bimbo. Compradas o 30 de xullo de 2007 no Supermercado Supersol. C/ Bravo Murillo Nº 308, Madrid.
- Colorante alimentar. Marca Ducros. Comprado o 25 de Xullo no supermercado Eroski Center. C'an Martinet S/N Sta. Eulalia. Eivissa

Produtos con OMX detectados por Amigos da Terra. (Fotos: Muñoz/Amigos da Terra)

De onde vén a contaminación?

Nas mostraxes da AESA analízanse produtos que conteñen millo e soia. Na UE non é legal o cultivo de soia MG, pero se a súa importación, polo que miles de toneladas de soia transxénica entran no noso país cada ano.

En canto ao millo, esas porcentaxes de presenza de OMX mostran claramente como a convivencia entre unha agricultura transxénica e unha convencional ou ecolóxica é imposible.

Unha vez que se libera un ser vivo ao medio ambiente, é practicamente imposible de controlar. Se se planta un campo de millo transxénico preto dun campo de millo convencional, o pole pasará dun campo a outro, contaminando o millo convencional.

A imposible coexistencia entre os distintos tipos de agricultura cos cultivos transxénicos agrávanse en España debido á mencionada absoluta ausencia de transparencia e control:

Amigos de
la Tierra

Amigos de la Tierra Calle Cadarso, 16 bajo e, 28008 -
Madrid TEL: 34 91 306 99 00/21.
fax: 34 91 313 48 93. e-mail: tierra@tierra.org.
CIF: G-28674125

- Non existe un rexistro público de cultivos de OMX, que se recolle a normativa europea e o goberno decidiu ignorar ao adaptala á lexislación española. Non hai forma de que os agricultores saiban se os seus veciños cultivan transxénicos, para tomar as medidas adecuadas para non verse contaminados.
- Non existe un sistema de responsabilidade que faga cumprir no caso dos transxénicos a premisa de 'quen contamina paga?'. Actualmente, quen carrega cos custos da contaminación é o agricultor que a sofre, e non o agricultor que os cultiva e as empresas multinacionais que os venden.
- Non existe un adecuado e implementado sistema de trazabilidade, que asegure que as colleitas transxénicas e non transxénicas non se mesturen durante a colleita, almacenado, procesado, etc.
- Non se realiza seguimento do impacto ambiental, social, económico ou agronómico da introdución do millo transxénico no noso país.

Polo tanto, a contaminación dos produtos non transxénicos pode ocorrer ao longo de toda a cadea produtiva: nas sementes, nos campos, no momento da colleita e almacenamento, no procesado.

Algunhas das consecuencias son a multitude de casos denunciados de contaminación por millo MG, que tan só supón a punta do iceberg do alcance da contaminación transxénica en España. Esta situación vese reflectida na aparición de OMX en pequenas doses na nosa alimentación, tal e como confirman os datos da AESA, o Goberno Vasco e Amigos da Terra.

Os cidadáns queren alimentos transxénicos?

A oposición aos alimentos transxénicos mantense a pesar do intenso esforzo en propaganda por parte das multinacionais e moitas autoridades europeas e españolas. O Eurobarómetro de 2006 da UE revelaba que a maioría dos europeos pensa que os alimentos transxénicos 'non deberían ser promovidos?'. A enquisa conclúe 'os alimentos transxénicos son percibidos como inútiles, moralmente inaceptables, e como un risco para a sociedade?'. En España, o barómetro do CIS de setembro de 2006 desvelou que os OMX eran a principal preocupación dos españois en relación á alimentación⁵.

Son seguros os transxénicos?

⁴ Gaskell et al. 2006. *Europeans and Biotechnology in 2005: Patterns and Trends*. Eurobarometer 64.3.
http://www.ec.europa.eu/research/press/2006/pdf/pr1906_eb_64_3_final_report-may2006_en.pdf

⁵ Centro de Investigacións Sociolóxicas, 2006. *Barómetro Setembro*.
http://www.cis.es/cis/opencms/É/1_enquisas/estudos/ver.jsp?estudo=5977

Amigos de la Tierra Calle Cadarso, 16 bajo e, 28008 -
Madrid
fax: 34 91 313 48 93. TEL: 34 91 306 99 00/21.
CIF: G-28674125 e-mail: tierra@tierra.org.

¿Os transxénicos nunca achegaron estudos de impacto ambiental nen garantías sobre a saúde dos consumidores?

Elena Espinosa, Ministra de Agricultura, Pesca e Alimentación. Entrevista ao Diario 20minutos do 12 de febreiro de 2007

A máxima autoridade en materia de agricultura e alimentación en España recoñece que os OMX non demostraron a súa seguridade nin para o medio ambiente nin para a saúde humana. Con todo, os datos do propio Goberno, confirmados por outros estudos como o do Goberno Vasco ou as análises realizadas por Amigos da Terra, demostran que están entrando na nosa alimentación sen que podamos evitalo.

Multitude de estudos e informes confirman ademais o fracaso desta tecnoloxía na agricultura: non achegaron beneficios nin para o consumidor nin para o pequeno agricultor. Os cultivos transxénicos presentan rendementos menores ou no mellor dos casos equivalentes aos das variedades non transxénicas. provocaron en xeral un aumento do uso de produtos químicos como pesticidas ou herbicidas no campo. E os seus impactos sobre o medio ambiente están cada vez máis documentados: contaminación xenética de especies silvestres, redución da biodiversidade ou aparición de resistencia a herbicidas en malezas e insectos⁶.

Ante esta situación, Amigos da Terra esixe:

- Que a lexislación protexa o dereito dos consumidores a elixir unha alimentación libre de OMX coa obrigatoriedade de etiquetaxe dos produtos derivamos de animais alimentados con pensos transxénicos e a rebaixa da porcentaxe de contaminación por OMX permitida sen obrigaón de etiquetaxe ata a mínima porcentaxe detectable (0,1%).
- Que o goberno sexa consecuente coas súas afirmacións e retire a autorización para o cultivo do millo transxénico MON810, único permitido en España. Prohibición das importacións de OMX. Aprobación dunha moratoria sobre novos cultivos transxénicos.

⁶ Quen se beneficia dos cultivos transxénicos? Unha análise do desempeño global dos cultivos transxénicos (1996-2006)
<http://www.foei.org/en/publications/pdfs/gmcrops2007full.pdf> (En inglés)
<http://www.foei.org/é/publications/pdfs/gmcrops2007execsummary-esp.pdf> (Resumo executivo en español)